

DE BETEKENIS VAN HET WERK
VAN PROFESSOR VAN SLOGTEREN
VOOR DE NEDERLANDSE POOTAARDAPPELTEELT

DOOR

J. H. BRUST

Nederlandse Algemene Keuringsdienst voor Landbouwzaden en Aardappelpootgoed,
Wageningen

Toen in mei 1943 de oud-voorzitter van de N.A.K., Dr. J. G. OORTWIJN BOTJES, aan Prof. VAN SLOGTEREN vroeg of het hem mogelijk leek door middel van serologisch onderzoek het bladrolvirus in de aardappelen te onderkennen, gaf laatstgenoemde als antwoord, dat hij dit onderzoek gaarne zou willen aanpakken, doch dat het hem gewenst voorkwam de proefnemingen te beginnen met het X-virus, omdat aan buitenlandse onderzoekers was gebleken, dat tegen dit virus een antiserum kon worden bereid.

Uit dit antwoord blijkt reeds duidelijk, dat dit door Prof. VAN SLOGTEREN opgezette onderzoek systematisch werd aangepakt en dat hij de praktische betekenis van zijn spoorwerk steeds in het oog hield.

Niemand heeft kunnen vermoeden dat de wijze, waarop Prof. VAN SLOGTEREN dit onderzoek opzette, tot gevolg zou hebben, dat jaarlijks honderdduizenden serologische reacties zouden worden uitgevoerd.

De wijze, waarop de serologische reactie op het X-virus geschikt werd gemaakt voor een toepassing in serie in de laboratoria der gewestelijke keuringsdiensten, heeft er toe geleid, dat het gehele Nederlandse systeem voor de pootgoedkeuring kon worden herzien en in een zodanige vorm kon worden gegoten, dat al het basis-materiaal, dat met behulp van de stamselectiemethode is opgebouwd, op zorgvuldige wijze serologisch kan worden getoetst.

Het gevolg van deze totale omschakeling in het keuringssysteem voor pootaardappelen is geweest, dat binnen enkele jaren de Nederlandse pootgoedpercelen vrijwel geheel vrij waren van het X-virus, dat zich gedurende de oorlogsjaren op onrustbarende wijze had verbreid.

De serologische reactie tegen het X-virus, die aanvankelijk in Nederland uitsluitend werd toegepast in het Laboratorium voor Bloembollenonderzoek, leerde ons, dat een uitgebreider toepassing noodzakelijk was, wilde de Nederlandse pootgoedteelt zo veel mogelijk profiteren van de resultaten van het in Lisse verrichte onderzoek. Wij zijn Prof. VAN SLOGTEREN in hoge mate erkentelijk voor de ruime blik, dat hij in 1947 heeft getoond, toen hij het noodzakelijk oordeelde, dat het routineonderzoek niet op zijn laboratorium in Lisse zou blijven, doch overgebracht diende te worden naar de laboratoria onzer keuringsdiensten.

Voor de aandacht, die hij daarna heeft geschonken aan het onderzoek op het gebied van de aardappelserologie, kunnen de Nederlandse aardappeltelers hem niet erkentelijk genoeg zijn.

Hij stond altijd klaar met zijn staf van uitermate deskundige medewerkers om ons in de laboratoria der keuringsdiensten bij het oplossen van gerezen moeilijkheden de helpende hand te bieden. Daarnaast gaf hij veel van zijn kostbare tijd om de medewerkers van de gewestelijke keuringsdiensten de nodige vooroplei-

dingen te geven. Bovendien werd op zeer intensieve wijze verder gewerkt aan elk aardappelprobleem, dat wij hem voorlegden. Bij de enthousiaste wijze, waarop het werk in zijn laboratorium werd uitgevoerd, was het haast bij voorbaat duidelijk dat dit tot successen moest leiden.

Nimmer zullen wij vergeten, hoe vlot in de zomer van 1951 de laboratoria der gewestelijke keuringsdiensten van de N.A.K. van antiserum werden voorzien, nog geen twee weken nadat het zo zeer verbreide S-virus als zodanig was onderkend. De intensieve samenwerking, die wij met het Laboratorium voor Bloembollenonderzoek mochten hebben met betrekking tot het grote probleem der „afwijkende planten” en die resulteerde in de ontdekking van het S-virus, was slechts mogelijk door de ruime blik van Prof. VAN SLOGTEREN. Het is dan ook niet toevallig, dat dit „nieuwe” virus S(logteren)-virus werd gedoopt.

Welk een grote betekenis het uitschakelen van dit virus in het Nederlandse pootgoed heeft, zal een ieder duidelijk zijn, die weet dat dit virus een opbrengst-reductie van gemiddeld 15 % geeft, terwijl enkele onzer grootste aardappelrassen voor bijna 100 % met dit virus besmet waren.

Dat wij thans kunnen verklaren, dat geen enkel Nederlands aardappelras geheel met dit virus besmet is geraakt, danken wij aan het succesvolle werk van Prof. VAN SLOGTEREN en zijn medewerkers.

De successen bleven niet beperkt tot het X- en het S-virus; toen enkele jaren geleden een tot die tijd onbekend virus in het ras Bintje werd ontdekt, gelukte het Prof. VAN SLOGTEREN en zijn staf ook hiertegen een antiserum te bereiden. Hoewel dit M-virus in de praktijk geen grote betekenis heeft, is door het toepassen van ons driewaardig antiserum (X, S en M) het voorkomen van een verdere verbreiding ook van dit virus gewaarborgd.

Het maken van antisera tegen de lichte mozaïekziekten, die bij veldkeuringen veel moeilijkheden veroorzaken, is niet de enige verdienste van de scheidende hoogleraar. Grote betekenis moet ook worden toegekend aan de wijze waarop hij en zijn medewerkers de methodiek van het onderzoek steeds wisten te perfectioneren. Wij behoeven slechts te bedenken welk een grote verbetering het was voor de laboratoria onzer keuringsdiensten, toen zij over konden gaan tot het toepassen van de in Lisse uitgewerkte druppelmethode, de z.g. microreactie, welke een ontzaglijke arbeidsbesparing bij het onderzoek koppelde aan een grote bezuiniging in het gebruik van antiserum.

Met de grootste lof zijn alle gewestelijke keuringsdiensten en de centrale N.A.K. vervuld over de wijze, waarop ons steeds van Lisse uit op zeer korte termijn de meest waardevolle adviezen werden gegeven.

Dat men in Lisse niet op zijn lauweren is gaan rusten werd ons nog zeer onlangs gedemonstreerd. In de kort achter ons liggende jaren zagen wij in verschillende naburige landen, dat door de aardappelpercelen een besmetting met een Y-virus voortwoekerde, die in 1957 in enkele van die landen tot een voor de pootgoedteelt catastrofale ontwikkeling kwam. De eerste symptomen van infectie met deze stam van het Y-virus werd in 1957 in ons land langs de grenzen gesignaleerd. Ogenblikkelijk werd ook over dit probleem contact met het Laboratorium voor Bloembollenonderzoek gezocht met als resultaat, dat al onze keuringsdiensten reeds deze zomer op onbeperkte wijze van Lisse uit de beschikking kregen over het benodigde antiserum, hetgeen onze veldkeuringen een zeer waardevolle steun heeft gegeven.

Deze beschouwing over de betekenis van het brede inzicht, de hulpvaardigheid

en doeltreffendheid, waarmee Prof. VAN SLOGTEREN zich heeft ingezet om vele pootaardappelproblemen tot een oplossing te brengen, is op vele punten onvolledig omdat het onmogelijk is deze grote betekenis onder woorden te brengen.

Het grootse resultaat van het werk van Prof. VAN SLOGTEREN ligt verankerd in de gezondheidstoestand en het produktievermogen van de Nederlandse pootaardappelen.

Allen, die betrokken zijn bij de Nederlandse pootaardappelteelt in de breedste zin des woords, zijn Prof. VAN SLOGTEREN in hoge mate erkentelijk voor de positieve bijdrage die hij geleverd heeft tot de instandhouding van een gezonde pootaardappel.